

*Van twee gastheren
en
de dingen waar je niet om vraagt*

Colofon

ISBN: 978 94 6365 721 1

1e druk 2024

© 2024, Sytze Dam

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Drukwerk: CSL digitaal B.V.

Vormgeving binnenwerk: Evelien Veenstra

Vormgeving omslag: Evelien Veenstra naar een idee van Sytze Dam

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaand schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

**Van twee gastheren
en
de dingen waar je niet om vraagt**

Sytze Dam

Voor Michael
met wie ik lief en leed tot het uiterste heb gedeeld.
Het was het waard.

Inhoud

Eerste boek - Avontuur (2005-2010)	11
Hoofdstuk 1	
Proloog, vaarwel aan 'it Heitelân'	13
Hoofdstuk 2	
Een charmant Frans dorp in een vallei...	26
2.1 De eerste indrukken	26
2.2 Verlys en Max, het belang van goede bureu	45
Hoofdstuk 3	
Klanten	57
3.1 De Britten	58
3.2 De Nederlanders	63
3.3 De Duitsers	80
3.4 De Fransen	81
Hoofdstuk 4	
Personeel	86
4.1 Patricia	86
4.2 Vanaf 2007	91
Hoofdstuk 5	
De Kaka	96
Hoofdstuk 6	
Heleen en Johannes en Heleen en Hans	126
Hoofdstuk 7	
Crisisjaren (vanaf 2008)	131
7.1 Twee sterren, Logis	132
7.2 Het verloop van de crisis	136
Hoofdstuk 8	
Het pand en zijn perikelen	144

Tweede boek - Uitdagingen (2005-2010)	153
Hoofdstuk 9	
Van de regen in de drup	155
9.1 Hernia	155
9.2 Financiële problemen	165
9.3 Februari 2012: The Unsworths	172
Hoofdstuk 10	
De dood van mijn moeder	181
10.1 Wat voorafging	181
10.2 De dood van mijn vader	188
10.3 De dood van mijn moeder	190
10.4 Het lijk in de ochtend	194
10.5 Een bijna-dood-ervaring (BDE)	202
10.6 De eulogie bij het graf	207
Hoofdstuk 11	
Mijn naam was James	211
Hoofdstuk 12	
De leerzame jaren (2013-2017)	227
12.1 De bar	227
12.2 Homohuwelijk	234
12.3 Theekopjes	250
12.4 Desirée	254
12.5 Ronan en Ceejay	265
12.6 The Grunts	269
Hoofdstuk 13	
De doornige weg uit het dal (2015 tot 2018)	278
13.1 Nico	278
13.2 De tweede verbouwing (2015-2017)	288
13.3 'U'	301
13.4 Richard en Julia Poole	304
13.5 Onverschilligheid	310
13.6 Brexit (2016) oftewel stemmen in de 21 ^{ste} eeuw...	316
13.7 Een bezoek aan het VK 2017	331

Derde boek - Vertrouwen (2018 – 2022)	337
Hoofdstuk 14	
De boodschap van Batman	339
14.1 Batman deel 1	339
14.2 Het bezoek van Heleen en Hans	343
14.3 De reünie van de RSG	349
14.4 Het najaar van 2018	354
14.5 Michaels vader	356
14.6 ‘Flappie’	366
14.7 Over de onrust in de wereld en ‘the usefull idiots’	376
14.8 Alors, donc, voilà	388
14.8.1 Alors	388
14.8.2 Donc	397
14.8.3 Voilà	401
Hoofdstuk 15	
De Covidjaren	403
15.1 Een superconjunctie	404
15.2 Batman deel 2	425
15.3 Het tweede covidjaar	435
15.3.1 Hoe de Batmanprofetie haar vorm kreeg	435
Hoofdstuk 16	
De lange weg naar Saint Savin (sur Gartempe)	467
Nawoord	487
Dankwoord	491

Eerste boek

Avontuur

(2005-2010)

Hoofdstuk 1

Proloog, vaarwel aan ‘it Heitelân’

Wanneer neemt iemand een levensveranderende beslissing? Terugkijkend op mijn leven kan ik dat niet met zekerheid zeggen. Was het al vóór mijn geboorte? Met andere woorden legt een reïncarnerende ziel zijn lotsbestemming vast? Of is dat onzin en liet ik me leiden door een vreemde ingeving tijdens een liftvakantie door Frankrijk in 1980? Maar ik herinner me heel zeker dat ik op dat rare moment in een dorp in de Provence tijdens de lunch een kop soep verlangde en de ober me voor gek verklaarde. Wel, het was meer dan 30 graden in de schaduw, maar ik had behoefte aan iets hartigs. Ik nam genoeg met een Croque Monsieur en ik zei tegen mijn reisgenoot, mijn vriend Xander: ‘Ooit ga ik een hotel-restaurant beginnen in Frankrijk.’ De liftvakantie verliep in zekere zin dramatisch, en was dus leerzaam. Naderhand zei ik allerlei vreselijke dingen over het land en de Fransen zoals: ‘een mooi land, jammer dat er Fransen wonen’. En het bleek niet eens een originele opmerking te zijn. Lange tijd reisde ik om het land heen. En toch was er dat merkwaardige gevoel dat ik er ooit zou gaan wonen.

Halverwege de jaren 80 werkte ik op de Sociale Dienst van Leeuwarden als bijstandsmatenschappelijk werker. Het was ‘in’ om het werken als ambtenaar minderwaardig te vinden en met zielsverwante collega’s probeerden we te ontsnappen aan die saaie werkelijkheid.

Een van die collega’s was Wim van Oort, die een opleiding tot hypnotherapeut ging volgen. Hij had oefenmateriaal nodig en vroeg mij of ik door hem onder hypnose gebracht wilde

worden. Ik was wel in voor dat avontuur. Ik had al eens tijdens een rebirthingssessie een vreemde ervaring gehad, die bepaalde ervaringen en gebeurtenissen uit mijn jeugd kon verklaren. Maar dan moet men wel geloven in zoiets raars als reïncarnatie. Opgegroeid in een atheïstisch milieu was dat enerzijds moeilijk te aanvaarden, maar anderzijds bevrijdde die aanvaarding mij eveneens. Als kind werd ik steeds erg bang van roffellende trommels. Ergens in de wijk waar ik woonde oefende een drummer. Het geroffel bracht een beeld in mijn kleuterbrein: *Ik sta met drie mensen in een kamer. Twee mannen en een vrouw in een lichtblauwe jurk. De kamer bevindt zich op de eerste etage. Ik kijk door het raam naar beneden op straat waar soldaten rondlopen. Ik ben bang, wij zijn bang, we moeten weg uit dit vertrek. Ik zie mezelf een trap afrennen. Ik weet dat dit de laatste ogenblikken van dat leven zijn. Even later zou ik op straat neergeschoten worden, maar dat wist ik als kind gelukkig nog niet.*

Mijn hele jeugd lang verafschuwde ik soldaten, ik hou van geschiedenis maar wilde nooit iets weten over de 18^e eeuw. Tijdens de rebirthing-therapie, die je kan confronteren met je ergste levenspijn door deze te laten herleven opdat je deze zult begrijpen en kunt plaatsen, keerde ik terug naar mijn geboorte, in dit leven. Ik kwam moeilijk ter wereld, alsof ik niet wilde. Ik zag mijzelf plotseling in een grote zaal, een kind van zes, keurig gekleed in een perzikkleurig pak, een pruikje op mijn hoofd. Veel mensen in schitterende kostuums, bepruikt en zwaar geparfumeerd, en op een stoel mijn moeder, met wie ik na vier jaar weer kennismaakte. Later zou ik ontdekken dat ze mij had toevertrouwd aan een weeshuis terwijl zij naar de Caraïben afreisde om haar huwelijk met mijn vader te redden. Het was mislukt, ze keerde terug maar had nauwelijks enig idee hoe mishandeld ik was geweest in deze jaren. Ik vergaf het haar nooit. Ik had zo'n verdriet, wilde helemaal niet meer leven, maar desondanks werd ik herboren. En omdat ik niet

wilde, was de bevalling voor mijn huidige moeder zo zwaar geweest. Zij zou dat later bevestigen.

Toen ik bij Wim onder hypnose ging, keerde de herinnering terug, erger, of beter nog... het verhaal werd compleet. Tot mijn achttiende leefde ik samen met mijn moeder in het kleine paleisje waarvan ik vermoedde dat het zich in de Elzas bevond, we spraken Frans, zoals gebruikelijk in de adellijke kringen. Ik verafschuwde dit leven, waarin mijn moeders schuldgevoel centraal stond. Ik verliet de plaats en keerde nooit terug. Ik vertrok via Nederland, Engeland en Ierland naar Amerika, dat juist bezig was zich te bevrijden van de Engelsen. In deze vrijheidsstrijd wordt vaak vergeten dat ook de Fransen een deel van het continent als kolonie hadden. Tussen de Fransen en de Engelsen werden ook strijden gestreden maar het is me niet geheel duidelijk wat mij uiteindelijk (weer) in Frankrijk deed belanden. Ik ben op een of andere manier onderdeel geweest van de Amerikaanse onafhankelijkheidsstrijd, maar ik weet niet hoe ik terugkeerde naar Frankrijk, hoe ik terecht kwam in de Franse Revolutie. Hypnose is een vreemd fenomeen, er is een fysieke werkelijkheid en een werkelijkheid van de geest, de ene is bewijsbaar, de andere niet. Maar wat ik ervoer, heeft een diepe indruk op me gemaakt. Als nuchtere Fries hield ik altijd een slag om de arm en sprak aanvankelijk slechts met mensen die ik vertrouwde over mijn ervaringen.

Maar ergens wist ik wel dat ik in Frankrijk nog iets op te lossen had.

Ik wilde weg uit Nederland, maar vooral uit Leeuwarden, maar omdat ik de oudste in ons gezin was, voelde ik een verplichting te blijven. Mijn ouders waren gescheiden, mijn moeder woonde op een flatje met mijn beide zussen en een uit zijn voegen gegroeide cactus die groot en lang was en een prominente plaats in de vensterbank innam. Als de gordijnen dicht of open werden gemaakt, riep mijn moeder altijd: 'Denk om

de cactus!' Totdat het fout ging. Hij brak in tweeën en de top met de stekels kwam op het bankstel terecht. We hebben er nog lang naalden uit geplukt. Allerlei pietluttige dingen gebeurden er tussen mijn moeder en beide zussen, en ik was vaak het enige aanspreekpunt voor alle drie waardoor ik de verantwoordelijkheid voelde in de buurt te blijven.

En er was mijn oma. Soms vermoed ik dat ze een dwingeland was omdat ze me zo vasthield. Ze hield van de lieve vrede, die natuurlijk een broeinest van oorlog en ellende is, maar dat beseft ze niet. Maar wij waren gek met elkaar. Zij gaf mij een fantastische jeugd en ik gaf haar een mooie oude dag. Ze stierf vlak na mijn veertigste verjaardag in 1998. Ze was bijna 95!

Na een aantal relaties ontmoette ik Michael in juni 1991. Ik ga niet vertellen hoe en waar omdat het in het uitgaansleven van Amsterdam was. Michael werkte op dat moment voor Royal Viking Line, een cruiseschipbedrijf, als Penthouse Butler. Ik had een vrij leven en juist een verre reis naar Midden-Amerika geboekt. Wij correspondeerden, na mijn reis kwam hij bij me logeren en is nooit meer weggegaan. Het was een schok. Ik moest aan mijn nieuwe leven als samenwonende wennen en mijn vrienden aan Michael, die nog geen woord Nederlands sprak. Het was niet eenvoudig en er waren momenten dat ik me afvroeg waar ik aan begonnen was. Maar ook dit leek door het lot bepaald. Ik wist dat ik niet en nooit meer los van hem zou komen, ook al zou ik dat willen. Ik herinner me dat ik op een late middag in de auto zat - ik had een paar luxe biertjes gekocht - en me afvroeg waarom me dit overkwam. En een innerlijke stem antwoordde me dat hij degene was die me uit Nederland vandaan zou halen. Ik heb dat wel vaker, zo'n plotseling innerlijk antwoord, dat me rust geeft. Een besef dat de

dingen nu eenmaal hun beloop hebben. Maar het nuchtere verstand, de rede, die zo'n gewichtige plaats in onze maatschappij heeft gekregen, haalde me steeds weer uit die innerlijke balans. Ik wilde wel geloven maar kon het (nog) niet.

En het zou allemaal nog jaren duren.

Er waren wijzigingen in werk, familieproblemen, vreugde en verdriet zoals in ieders leven, we woonden in Húns, een rustig dorp in de Friese Greidhoek, waar de meerderheid zich prettig voelde bij onze komst. Het veel kleinere tweelingdorp Leons, dat slechts 60 inwoners had, had wel een homostel terwijl Húns met zijn krap 190 inwoners daarbij achterbleef. Toch voelde ik, zoals ook op mijn werk op het gemeentehuis van Sneek, dat we de wereld te dichtbij brachten. Mensen willen over het algemeen rust en zekerheid en minderheden verstoren die. Dus we hadden af en toe enige confrontaties. Maar wanneer men homoseksueel is, moet men daarmee leren leven.

Zo bereikten Michael en ik onze veertigste verjaardag. Hij ruim vier maanden eerder dan ik. Hij hing meer aan de traditie dan ik zodat we ertoe besloten een groot feest te geven rondom zijn verjaardag. Ook omdat we toch nooit een trouwerij zouden meemaken. Vrienden en familie kwamen uit half Europa over. Ik ontmoette Michaels peetmoeder die in Frankrijk woonde. Michael komt uit een internationale familie. Zelf werd hij geboren in Western-Nigeria, dat nu Nigeria heet. Zijn vader werkte daarna lange tijd in Ghana, terwijl Michael op een kostschool in Engeland verbleef. Michaels peettante had in Perzië gewoond waar ze de kinderen van de sjah nog Engelse les had gegeven. Maar nu waren zij en haar man gepensioneerd en hadden zich teruggetrokken nabij de Loire in de historische stad Loches. Aunt Catherine stond erop dat wij haar bezochten en kort daarna keerde ik na lange tijd terug in het land dat ik eerder zo verafschuwde.

Ik was inmiddels ouder geworden en had geleerd dat men noch een heel land noch een heel volk kan verafschuwen. De een houdt van een ander landschap dan de ander en zo is het ook met een volk. Maar wat ieder individueel mens in zijn hart wil, is een leven vol liefde, geluk en vrolijkheid. Fransen zijn in dat opzicht niet anders dan Nederlanders, Guatemalteken of Azeri. Tijdens mijn verblijf in Loches stelde ik mijn hart open voor de Fransen en de Franse cultuur en ervoer dat deze zo beroerd niet waren. We kwamen er vaker en in de zomer van 2001 verbleven we langer in hun huis toen zij zelf op reis gingen. Michael fantaseerde over een bed and breakfast wanneer we gepensioneerd zouden zijn. We lieten een makelaar ons enige panden tonen en onze fantasie ging met ons op de loop. Vooral toen een andere Britse vriend van ons, Michael Hopwood, in die fantasie mee dreigde te gaan. Om verwarring te voorkomen met meer Michaels in zijn vriendenkring (onder wie een anglicaanse dominee die we Father Michael noemden) werd hij doorgaans Mother Michael genoemd. Bij hem werd het begrip Mother voor mij geslachtsloos.

Mother wilde na zijn pensionering toch iets om handen hebben. Hij was tien jaar ouder dan wij en zou eerder zijn pensioen bereiken, dus binnen een decennium zou het mogelijk zijn deze droom te verwezenlijken. Michael was overenthousiast en ik dacht aan mijn eerste ingeving in 1980. Ik wist toen dat, hoewel dingen nooit precies zo uitwerken als een mens het zich in zijn hoofd haalt, ik inderdaad ooit naar Frankrijk zou verhuizen.

In de volgende jaren gebeurde er veel. Ik was gaan werken voor de Noordelijke Dagblad Combinatie, maar het krantenbedrijf maakte na een gestage groei een plotselinge val door, onder invloed van de digitale revolutie. Er gingen banen verloren. Michael had gewerkt voor de asielzoekerscentra die in

rap tempo werden gesloten en hij zocht naarstig naar werk dat op grond van zijn leeftijd niet meer te vinden bleek. Natuurlijk werd hij zoet gehouden door instituten die de arbeidsbureaus in de arm namen. Reïntegratiebureaus, de grootste farce aan het begin van een nieuwe eeuw. Michael kreeg allereerst een test, die de staat bekostigde om duidelijk te krijgen voor welk beroep hij geschikt was. Wel, natuurlijk was dat Gastheer, hetgeen hij het grootste deel van zijn leven was geweest. Vervolgens kreeg hij cursussen hoe een sollicitatiebrief te schrijven, hoe zich te presenteren enzovoort. Volslagen onzin, ik schreef de brieven voor hem omdat ik daar goed in was. Maar ja, als je de veertig gepasseerd bent en je zet je leeftijd in je cv, heb je geen kans van slagen. Michael kwam op een dag gefrustreerd terug van een speciaal horeca-uitzendbureau, waar ze hem meteen vertelden dat hij te oud was. Ach gut, en de regering had juist een wet aangenomen waarin stond dat leeftijdsdiscriminatie niet meer mocht. De praktijk is helaas zo anders dan politici denken. Ik maakte personeelsadvertenties op de krant, waar nog steeds een gewenste leeftijd werd genoemd. Ik kaartte het aan, maar de wens van de klant prevaleerde. En zo bleek ook de zoveelste aangenomen wet een wassen neus.

Michael raakte steeds gefrustreerder en wilde weg uit Nederland.

Maar eerst gebeurde er in mijn familie allerlei onverkwikkelijks.

Mijn vader overleed op 19 april 2003. Niet geheel onverwacht maar toch snel. Een half jaar eerder had hij een hersenbloeding gehad, die hem in een revalidatiecentrum had doen belanden. Daarvoor had ik hem lange tijd niet gezien, laat staan gesproken. Het contact met mijn vader was altijd moeizaam geweest. Hij wilde, zoals elke vader, trots zijn op zijn zoon, maar zodra hij trots kon zijn, nam zijn jaloezie de overhand. Ik besepte dit al ver voor zijn dood, begreep waar het vandaan kwam,

ik kende mijn grootouders, zijn oudere broer, de omstandigheden waarin hij groot werd gebracht. Jaren dertig in een provinciestad als Leeuwarden. Hij was wat men nu bipolair noemt, maar destijds een onbekende kwaal. Bovendien was hij linkshandig en die neiging moest worden onderdrukt, desnoods met geweld, zijn gaven werden niet onderkend. Zeker niet door hemzelf. Hij had er een minderwaardigheidscomplex door gekregen, hetgeen hij in alle toonaarden ontkende. Dat ik welbespraakter was, maakte hem af en toe razend. Dat ik makkelijker toegang had tot zijn moeder, mijn oma, eveneens. Maar verder, afgezien van mijn homoseksualiteit leek ik meer op hem dan hem lief was. En ook dat verafschuwde hij.

Vlak na het overlijden van mijn oma in 1998 had ik definitief het contact met hem verbroken. Hij wist dat ik op haar begrafenis zou spreken, waar hij vandaan bleef. Niet om mij, maar omdat hij zijn moeder verweet dat zij partij voor haar andere zoon had gekozen. Ik had vaak op hem ingesproken, toen hij het contact met haar had verbroken, maar hij was onvermurwbaar. (Ook daarin verschillen wij, ik kan kritiek verdragen, omdat ik weet dat ik daarvan kan leren, ook al is dat soms moeilijk te verteren.) Hij meende dat ik hem daar had bekritiseerd, maar ik had, al zeg ik het zelf, een prachtige, bewonderenswaardige tekst geschreven waarin ik geen gevoelens spaarde, maar wel een positieve draai aan de situatie had gegeven. Ik had iedere partij een respectvolle plaats gegeven. In het besef dat dingen in het leven zelf soms moeilijk kunnen zijn, maar dat boven alles de liefde overwint. Mijn vader wist niet wat ik had gezegd, maar in zijn kwaadheid, zijn jaloezie, ging hij van het slechtste uit. En dus ontving ik de dag na de crematie een afschuwelijke, vernederende, haatvolle brief, die ik maar half heb gelezen. Ik had genoeg van altijd maar de vrede stichter te moeten zijn, ruzie tussen mijn ouders (ze waren in 1977 gescheiden), tussen hem en zijn moeder, tussen hem en mij en hem en mijn